

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**

DOK-1-421/72/06/GG

Warszawa, dnia 12 marca 2007 r.

D E C Y Z J A Nr DOK – 32/07

Na podstawie art. 17 w związku z art. 12 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (tekst jedn. Dz. U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080 ze zm.), Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego na wniosek United Technologies Holdings S.A. z siedzibą w Puteaux (Francja), **wydaje zgodę na dokonanie koncentracji**, polegającej na przejęciu przez United Technologies Holdings S.A. z siedzibą w Puteaux (Francja) kontroli nad Polskimi Zakładami Lotniczymi Sp. z o.o. z siedzibą w Mielcu.

U Z A S A D N I E N I E

W dniu 22 grudnia 2006 r. do Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wpłynęło zgłoszenie zamiaru koncentracji, polegającej na przejęciu przez United Technologies Holdings S.A. z siedzibą w Puteaux, Francja (dalej: „United Technologies Holdings”) kontroli nad Polskimi Zakładami Lotniczymi Sp. z o.o. z siedzibą w Mielcu (dalej: „PZL Mielec”).

W związku z tym, iż:

- łączny obrót przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji w roku obrotowym poprzedzającym rok zgłoszenia przekroczył równowartość 50 mln euro, tj. kwotę określoną w art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. *o ochronie konkurencji*

i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080 ze zm.), zwanej dalej także „ustawą antymonopolową”,

- przejęcie kontroli przez jednego przedsiębiorcę nad innym przedsiębiorcą jest jednym ze sposobów koncentracji określonym w art. 12 ust. 2 pkt. 2 ww. ustawy,
- w przedmiotowej sprawie nie występuje żadna okoliczność z katalogu przesłanek egzoneracyjnych, wymienionych w art. 13 ustawy antymonopolowej, powodująca odstąpienie od obowiązku zgłoszenia koncentracji,

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwany dalej także „organem antymonopolowym”, wszczął postępowanie w niniejszej sprawie, o czym, zgodnie z art. 61 § 4 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. *Kodeks postępowania administracyjnego* (tekst jedn. Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz.1071 ze zm.), powiadomił stronę pismem z dnia 4 stycznia 2007 r.

W trakcie postępowania organ antymonopolowy ustalił, co następuje.

Przyczyny i opis transakcji

Przedmiotowa koncentracja będzie polegać na przejęciu przez United Technologies Holdings kontroli nad spółką PZL Mielec, w drodze nabycia 100% udziałów tej spółki od jej obecnego właściciela, tj. Agencji Rozwoju Przemysłu S.A. z siedzibą w Warszawie. Z uwagi na to, iż United Technologies Holdings wchodzi w skład grupy przedsiębiorców kontrolowanych przez United Technologies Corporation z siedzibą w USA (dalej: „Grupa UTC”), po przeprowadzeniu planowanej koncentracji również PZL Mielec stanie się członkiem Grupy UTC.

Głównym powodem, dla którego United Technologies Holdings jest zainteresowany przejęciem kontroli nad PZL Mielec, jest planowane przez Grupę UTC wdrożenie na terenie Europy produkcji i sprzedaży śmigłowców „Black Hawk” (w wersji podstawowej). Śmigłowce „Black Hawk” produkowane są w ramach Grupy UTC przez Sikorsky Aircraft Corporation. Zakłada się, iż początkowo w PZL Mielec produkowane będą tylko kabiny do tych śmigłowców, a dopiero z końcem 2008 r. rozpocząłaby się produkcja i testowanie śmigłowców „Black

Hawk”. Niezależnie od tego PZL Mielec nadal będzie kontynuować swoją dotychczasową działalność produkcyjną, usługową i handlową.

Uczestnicy koncentracji

I. United Technologies Holdings – aktywny uczestnik koncentracji – jest spółką holdingową w Grupie UTC; nie prowadzi żadnej działalności operacyjnej, poza posiadaniem udziałów i akcji w innych spółkach z Grupy.

Grupa UTC skupia ponad 1.500 przedsiębiorców prowadzących, w skali światowej, działalność w zakresie produktów wysoko zaawansowanych technologii, systemów budownictwa oraz szeroko pojętego przemysłu lotniczego. Działalność operacyjną prowadzoną przez spółki z Grupy UTC można pogrupować w następujące sektory branżowe:

- *Carrier Corporation* – zajmuje się produkcją systemów i urządzeń grzewczych, wentylacyjnych i klimatyzacyjnych dla odbiorców przemysłowych oraz indywidualnych, a także produkcją transportowych urządzeń chłodniczych, urządzeń do przechowywania produktów spożywczych, produkcją automatyki budowlanej oraz systemów zarządzania energią i napowietrzania;
- *Hamilton Sundstrand Corporation* – projektuje i wytwarza produkty lotnicze (m.in. generatory mocy, oprzyrządowanie do silników i śmigieł), wytwarza także systemy powiadamiania i ochrony przeciwpożarowej oraz systemy i urządzenia do kontroli zanieczyszczenia środowiska naturalnego;
- *Sikorsky Aircraft Corporation* – prowadzi działalność w zakresie projektowania i produkcji śmigłowców dla potrzeb sił zbrojnych oraz do wykorzystania komercyjnego, wytwarza także części do śmigłowców i świadczy usługi związane z powyższą działalnością;
- *Otis Elevator Company* – zajmuje się produkcją, instalowaniem oraz obsługą wind, ruchomych schodów i chodników oraz świadczeniem usług z tym związanych;
- *Pratt & Whitney* – projektuje i wytwarza silniki lotnicze, produkuje także turbiny spalinowe oraz systemy napędowe dla statków kosmicznych;

- *UTC Fire & Security* – wytwarza i obsługuje elektroniczne systemy bezpieczeństwa, systemy monitoringu i powiadamiania, ochrony przeciwpożarowej i zwalczania ognia, produkuje również sprzęt gaśniczy oraz świadczy usługi w zakresie ochrony mienia i osób;

- *UTC Power* – zajmuje się wytwarzaniem systemów dystrybucji energii oraz produkcją zintegrowanych systemów chłodzących, grzewczych i zasilających stosowanych w transporcie, budownictwie przemysłowym, biurach oraz budynkach użyteczności publicznej.

Na terenie Polski Grupa UTC prowadzi działalność poprzez następujące spółki:

- 1) Otis Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie (instaluje, remontuje oraz obsługuje windy i ruchome schody),
- 2) Carrier Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie (zajmuje się dystrybucją i obsługą systemów klimatyzacyjnych oraz sprzętu chłodniczego),
- 3) Instalacje Nalewowe do Napojów Sp. z o.o. z siedzibą w Rudzie Śląskiej (instaluje i obsługuje sprzęt do nalewania i chłodzenia napojów produkowany przez spółkę Gamko Holding B.V. z Holandii),
- 4) Kidde Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie (produkuje i obsługuje urządzenia przeciwpożarowe i ochronne),
- 5) Linde Polska - Urządzenia i Systemy Chłodnicze Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie (instaluje i obsługuje systemy klimatyzacyjne i sprzęt chłodniczy),
- 6) Pratt & Whitney Kalisz Sp. z o.o. z siedzibą w Kaliszu (produkuje części i komponenty do silników lotniczych wytwarzanych przez Pratt & Whitney Canada),
- 7) Wytwórnia Sprzętu Komunikacyjnego „PZL-Rzeszów” S.A. z siedzibą w Rzeszowie (produkuje komponenty lotnicze i kompletne jednostki napędowe; drugą dziedziną działalności tej spółki jest produkcja szerokiej gamy odlewów i odkuwek oraz komponentów i wyrobów dla przemysłu maszynowego i motoryzacyjnego),
- 8) Zakład Metalurgiczny „WSK-Rzeszów” Sp. z o.o. z siedzibą w Rzeszowie (wytwarza odlewy aluminiowe dla przemysłu energetycznego, motoryzacyjnego i maszynowego, a także odlewy żeliwne i odkuwki),

- 9) Eko-Top Sp. z o.o. z siedzibą w Rzeszowie (zajmuje się utylizacją odpadów przemysłowych i medycznych).

II. PZL Mielec – pasywny uczestnik koncentracji – prowadzi działalność produkcyjno-handlową w zakresie wyrobów lotniczych własnej konstrukcji, świadczy także usługi kooperacyjne dla największych firm z branży lotniczej, takich jak: Spirit Aerosystems, Lockheed-Martin, SAAB Aerostructures, Pratt & Whitney.

Podstawową działalnością PZL Mielec (generującą ok. 56% obrotów spółki) jest produkcja małych samolotów o napędzie turbośmigłowym. W ramach tej działalności PZL Mielec wytwarza obecnie trzy modele samolotów:

- M28 „Skytruck” – jest to samolot przystosowany do lokalnych przewozów ludzi i/lub towarów,
- M28B „Bryza” – jest samolotem wielozadaniowym krótkiego startu i lądowania, wykorzystywanym głównie przez morskie służby patrolowe i rozpoznawcze,
- M18B „Dromader” – jest samolotem rolniczo-pożarniczym przeznaczonym do agrolotniczej obróbki dużych areałów rolnych (opryski/opylanie upraw i nawożenie) oraz do gaszenia pożarów lasów, zarośli i upraw.

Drugim rodzajem działalności PZL Mielec jest świadczenie usług kooperacyjnych, które polegają na przygotowaniu i formowaniu elementów metalowych do produkcji różnego rodzaju części i komponentów dla przemysłu lotniczego. PZL Mielec nie projektuje samodzielnie zamawianych elementów, lecz wykonuje je na podstawie dokumentacji i rysunków dostarczanych przez odbiorców, którymi są m.in. wyżej wymienione firmy lotnicze.

Obecnie wszystkie udziały PZL Mielec należą do Agencji Rozwoju Przemysłu S.A. z siedzibą w Warszawie (dalej: „ARP S.A.”). ARP S.A. działa od 1991 r., jako spółka Skarbu Państwa. Jej celem jest wspieranie restrukturyzacji polskich podmiotów gospodarczych i dostosowywanie ich do warunków międzynarodowej konkurencji, a także podejmowanie działań na rzecz rozwoju infrastruktury gospodarczej. Pod koniec 2006 r. ARP S.A. kontrolowała

85 przedsiębiorców, działających w różnych gałęziach przemysłu i usług, począwszy od usług finansowych i transportowych, poprzez produkcję mebli, odzieży, obuwia, papieru, sprzętu budowlanego, maszyn i urządzeń, uzbrojenia, aż po przemysł hutniczy i metalurgiczny, stoczniowy, budowlany, motoryzacyjny i spożywczy. Sama ARP S.A. zarządza specjalnymi strefami ekonomicznymi: „SSE Euro-Park Mielec” oraz „TSSE Euro-Park Wisłosan”, świadczy także usługi doradcze i restrukturyzacyjne dla przedsiębiorców.

Organ antymonopolowy zważył, co następuje.

Rynki właściwe, na które koncentracja wywiera wpływ

W myśl art. 4 pkt. 8 ustawy antymonopolowej, przez rynek właściwy rozumie się rynek towarów, które ze względu na ich przeznaczenie, cenę oraz właściwości, w tym jakość, są uznawane przez ich nabywców za substytuty oraz są oferowane na obszarze, na którym, ze względu na ich rodzaj i właściwości, istnienie barier dostępu do rynku, preferencje konsumentów, znaczące różnice cen i koszty transportu, panują zbliżone warunki konkurencji. A zatem rynek ten wyznaczają zasadniczo dwa elementy: towar (*rynek produktowy*) i terytorium (*rynek geograficzny*).

Jednocześnie, stosownie do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 3 kwietnia 2002 r. w sprawie zgłoszenia zamiaru koncentracji przedsiębiorców (Dz. U. Nr 37, poz. 334):

- A) rynkiem właściwym, na który koncentracja wywiera wpływ w układzie **horyzontalnym** (poziomym), jest każdy rynek produktowy, na którym zaangażowani są co najmniej dwaj przedsiębiorcy uczestniczący w koncentracji (rynki wspólne) i gdzie koncentracja prowadzi do uzyskania łącznego udziału w rynku geograficznym w wysokości większej niż 20%,
- B) rynkiem właściwym, na który koncentracja wywiera wpływ w układzie **wertykalnym** (pionowym), jest każdy rynek, jeżeli równocześnie działa na nim co najmniej jeden przedsiębiorca uczestniczący w koncentracji, jest on równocześnie rynkiem zakupu lub sprzedaży, na którym działa którykolwiek

z pozostałych przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji i indywidualny lub łączny udział w rynku przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji na tych rynkach przekracza 30%, bez względu na to, czy aktualnie istnieje powiązanie typu dostawca-odbiorca między tymi przedsiębiorcami,

- C) rynkiem właściwym, na który koncentracja wywiera wpływ w układzie **konglomeratowym**, jest każdy rynek, na którym pomiędzy uczestnikami koncentracji nie istnieją żadne powiązania (układy) horyzontalne i wertykalne, ale przynajmniej jeden przedsiębiorca uczestniczący w koncentracji posiada więcej niż 40% udziału w jakimkolwiek rynku właściwym.

Mając na względzie definicję rynku właściwego oraz ww. kryteria wyznaczania rynków właściwych, na które koncentracja wywiera wpływ, organ antymonopolowy uznał, iż:

Ad. A) Przedmiotowa koncentracja nie wywiera wpływu na żaden rynek właściwy w układzie horyzontalnym, bowiem brak jest wspólnych rynków produktowych, na których prowadziliby działalność przedsiębiorcy uczestniczący w koncentracji, w szczególności żadna ze spółek z Grupy UTC nie działa na rynku małych samolotów turbośmigłowych, który jest podstawowym rynkiem produktowym dla PZL Mielec. Jeśli natomiast chodzi o rynek usług kooperacyjnych dla przemysłu lotniczego (drugi rynek produktowy, na którym działa PZL Mielec), to wprowadzie niektóre spółki z Grupy UTC wykonują tego typu usługi, ale tylko na wewnętrzne potrzeby Grupy, nie świadczą natomiast tych usług na rzecz odbiorców zewnętrznych.

Ad. B) W niniejszej sprawie rynkiem właściwym, na który koncentracja wywiera wpływ w układzie wertykalnym, jest światowy rynek silników turbośmigłowych, bowiem w odniesieniu do tego rynku występują wzajemne powiązania typu dostawca-odbiorca, między PZL Mielec, a jedną ze spółek z Grupy UTC, mianowicie Pratt & Whitney Canada. Jednocześnie udział Pratt & Whitney Canada w światowym rynku silników turbośmigłowych przekracza poziom 30%.

Wspomniane wyżej powiązania typu dostawca-odbiorca przejawiają się w następujący sposób:

- w ramach świadczenia usług kooperacyjnych PZL Mielec wykonuje i dostarcza spółce Pratt & Whitney Canada kanały boczniowe do silników turbośmigłowych produkowanych przez tę spółkę (typu PW300 i PW500),
- z kolei Pratt & Whitney Canada dostarcza PZL Mielec silniki turbośmigłowe typu PT-6, które są montowane w jednym z modeli samolotów produkowanych w PZL Mielec, tj. w samolotach M28 „Skytruck”.

Jednocześnie należy zaznaczyć, iż powyższe transakcje mają znikomą wartość w obrotach osiąganych przez Grupę UTC (wynoszących w 2005 r. ok. 34,4 mld euro), bowiem na przestrzeni dwóch ostatnich lat PZL Mielec zamówił silniki PT-6 **[tajemnica przedsiębiorstwa – zał. pkt 1]**, natomiast wartość zamówionych przez Pratt & Whitney Canada kanałów boczniowych **[tajemnica przedsiębiorstwa – zał. pkt 2]**.

Na podstawie dotychczasowego orzecznictwa Komisji Europejskiej¹ można uznać, że rynki produktów lotniczych (samolotów), w tym rynek małych samolotów turbośmigłowych, mają charakter globalny, czyli są to rynki o wymiarze światowym. Komisja, określając w powyższy sposób rynek geograficzny dla produkcji i sprzedaży samolotów, wskazywała przede wszystkim na brak istotnych barier w odniesieniu do importu samolotów na obszar Wspólnoty Europejskiej, niskie koszty transportu oraz znaczącą wzajemną wymianę produktów pomiędzy wytwórcami z Ameryki Północnej i Europy. Takie podejście znajduje również potwierdzenie w fakcie, iż PZL Mielec sprzedaje swoje samoloty odbiorcom z całego świata (przykładowo w latach 2004-2005 aż 66% samolotów sprzedano odbiorcom spoza Europy).

Z kolei jeśli chodzi o zasięg geograficzny rynku usług kooperacyjnych, to wprawdzie Komisja Europejska nie odnosiła się w swoich decyzjach bezpośrednio do tego rynku, wypowiadała się natomiast wielokrotnie na temat rynku komponentów dla potrzeb przemysłu lotniczego, uznając, że również ten rynek produktowy ma charakter globalny (np. w sprawach *Airbus-COMP/M.2061*, czy *EDS-IV/M.1745*). Biorąc zaś pod uwagę okoliczność, iż usługi kooperacyjne świadczone przez PZL Mielec polegają w głównej mierze na wytwarzaniu elementów wykorzystywanych

¹ Przykładowo w decyzjach: *BAE/SAAB* (IV/M.1198), *British Aerospace/GEC Marconi* (IV/M.1438), *Alenia/de Havilland* (IV/M.53).

do produkcji części i komponentów lotniczych (jak wspomniane wyżej kanały bocznikowe stosowane w produkcji silników turbośmigłowych), można przyjąć, że również rynek usług kooperacyjnych dla lotnictwa ma wymiar światowy.

Zatem w określonych w powyższy sposób rynkach właściwych, udziały uczestników koncentracji kształtują się następująco:

- PZL Mielec w światowym rynku usług kooperacyjnych dla przemysłu lotniczego na poziomie **[tajemnica przedsiębiorstwa – zał. pkt 3]**,
- Grupy UTC (poprzez spółkę Pratt & Whitney Canada) w światowym rynku silników turbośmigłowych na poziomie **[tajemnica przedsiębiorstwa – zał. pkt 4]**,
- PZL Mielec w światowym rynku małych samolotów turbośmigłowych na poziomie **[tajemnica przedsiębiorstwa – zał. pkt 5]**.

Z powyższych danych wynika, że omawiana koncentracja będzie wywierać wpływ w układzie wertykalnym na światowy rynek silników turbośmigłowych, ze względu na udział w tym rynku Grupy UTC, przekraczający próg 30%.

Ad. C) Organ antymonopolowy stwierdził również, iż w przedmiotowej koncentracji nie występują rynki właściwe, na które koncentracja wywiera wpływ w układzie konglomeratowym. Brak jest bowiem rynków, na których uczestnicy koncentracji dysponowaliby udziałami wyższym niż 40% i jednocześnie na rynkach tych nie istniałyby między uczestnikami koncentracji powiązania (układy) horyzontalne i wertykalne.

Ocena skutków koncentracji

Przepis art. 17 ustawy antymonopolowej stanowi, iż Prezes Urzędu wydaje zgodę na dokonanie koncentracji, w wyniku której konkurencja na rynku nie zostanie istotnie ograniczona, w szczególności poprzez powstanie lub umocnienie pozycji dominującej na rynku.

Organ antymonopolowy dokonując oceny zasadności wyrażenia zgody na przeprowadzenie niniejszej koncentracji, wziął pod uwagę następujące przesłanki:

- w przedmiotowej sprawie brak jest rynków właściwych, na które koncentracja wywierałaby wpływ w układzie horyzontalnym oraz konglomeratowym,
- jedynym rynkiem właściwym, na który koncentracja wywiera wpływ w układzie wertykalnym jest światowy rynek silników turbośmigłowych, w którym Grupa UTC posiada **[tajemnica przedsiębiorstwa – zał. pkt 4]** udział. Produkcją silników turbośmigłowych w Grupie UTC zajmuje się spółka Pratt & Whitney Canada, która niezmiennie od wielu lat zajmuje pozycję lidera na tym rynku. W ocenie organu antymonopolowego, planowana koncentracja nie będzie miała wpływu na dotychczasową strukturę światowego rynku silników turbośmigłowych, w szczególności nie wpłynie na wzmocnienie już posiadanej przez spółkę Pratt & Whitney Canada pozycji na tym rynku. Silniki typu PT-6 produkowane przez Pratt & Whitney Canada stosowane są w samolotach M28 „Skytruck” od początku lat 90-tych, kiedy to wybrano ten typ silnika, jako najbardziej optymalny dla tego modelu samolotu, można więc przypuszczać, iż współpraca w powyższym zakresie będzie nadal trwała, także po włączeniu PZL Mielec w strukturę Grupy UTC. Jednocześnie mała skala wzajemnych transakcji handlowych pomiędzy PZL Mielec i Pratt & Whitney Canada, a także niewielkie udziały PZL Mielec w światowym rynku małych samolotów turbośmigłowych **[tajemnica przedsiębiorstwa – zał. pkt 5]** oraz w światowym rynku usług kooperacyjnych dla lotnictwa **[tajemnica przedsiębiorstwa – zał. pkt 3]**, gwarantują, iż w wyniku niniejszej koncentracji konkurencja na światowym rynku silników turbośmigłowych nie zostanie istotnie ograniczona.

Reasumując należy stwierdzić, iż planowana koncentracja spełnia przesłanki określone w art. 17 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*. Postępowanie w sprawie wykazało, że przejęcie przez United Technologies Holdings (Grupę UTC) kontroli nad spółką PZL Mielec nie przyczyni się do istotnego ograniczenia konkurencji, w szczególności przez powstanie lub umocnienie pozycji dominującej na rynku.

Wobec powyższego orzeczono jak w sentencji.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, w związku z art. 479²⁸ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. *Kodeks postępowania cywilnego* (Dz. U. Nr 43, poz. 296 ze zm.), od niniejszej decyzji stronie przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia.

*Z upoważnienia
Prezesa Urzędu Ochrony
Konkurencji i Konsumentów*

Robert Kamiński

*Zastępca Dyrektora Departamentu
Ochrony Konkurencji*

Otrzymuje:

Pan Lech Najbauer
Pełnomocnik: United Technologies Holdings S.A.
Hogan & Hartson Jamka Galos Sp.k.
Al. Jana Pawła II 25
00-854 Warszawa